

CONSUMER**PRO**

BOOSTING PROFESSIONALS
IN CONSUMER PROTECTION

Kolektívna náprava pre spotrebiteľov

Teoretický podkladový dokument

2022- 2023

Collective Redress - Slovakia
November 2022 - version 1

Úvod k tomuto teoretickému podkladovému dokumentu	3
1. Úvod: definície & stručná história kolektívnej nápravy	4
1.1. Definícia	4
1.2. Stručná história kolektívnej nápravy.....	5
1.3. Ako smernica EÚ o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov spolupôsobí s existujúcimi vnútroštátnymi mechanizmami kolektívnej nápravy?	7
1.4. Miesto kolektívnej nápravy v rámci súboru nástrojov EÚ na presadzovanie spotrebiteľského práva	8
2. Prečo je kolektívna náprava dôležitá	9
2.1. Pre spotrebiteľov	9
2.2. Pre sudcov a súdny systém	10
2.3. Pre obchodníkov.....	10
3. Kolektívna náprava: v ktorých odvetviach, pri akých druhoch škody a aký prostriedok nápravy	11
3.1. Rozsah pôsobnosti	11
3.2. Škoda a dostupné prostriedky nápravy.....	13
3.3. Kde podať žalobu na kolektívnu nápravu pre spotrebiteľov ?.....	14
4. Aktívna legitímácia: kto môže podať žalobu na kolektívnu nápravu pre spotrebiteľov ?	15
4.1. Európsky model založený na reprezentatívnych subjektoch.....	15
4.2. Čo je to "Oprávnený subjekt" a kto môže požiadať o tento štatút?.....	16
4.3. Oprávnené subjekty na účely podávania vnútroštátnych a cezhraničných žalôb v zastúpení	16
4.4. Ako sa stať oprávneným subjektom.....	17
4.5. Aké sú dôsledky určenia za oprávnený subjekt?.....	19
4.6. Sú informácie o určených oprávnených subjektoch verejné?	20
4.7. Sú oprávnené subjekty monitorované? Môžu stratiť svoj štatút?.....	20
5. Skupiny spotrebiteľov, ktorých sa týka kolektívna náprava: kedy a ako vznikajú?	21
5.1 Skupiny spotrebiteľov, v prospech ktorých sa podávajú žaloby	21
5. 2 Prečo je to dôležité?	22
5.3. Kto rozhoduje o opt-in a opt-out?	22

5.4. Kedy sa spotrebiteľ musí prihlásiť alebo odhlásiť?	24
6. Informovanie jednotlivých spotrebiteľov počas kolektívnej akcie	24
6.1. Kto a kedy by mal informovať spotrebiteľov?.....	24
6.2. Ako by mali byť spotrebiteľia informovaní o kolektívnej akcii?	26
7. Prípustnosť žalôb na kolektívnu nápravu pre spotrebiteľov	27
7.1. Prečo požiadavky na prípustnosť žalôb v zastúpení ?.....	27
7.2. Aké požiadavky na prípustnosť žalôb v zastúpení prichádzajú do úvahy ?.....	27
7.3. Kto je zodpovedný za preskúmanie požiadaviek na prípustnosť?	28
8. Náklady a financovanie žalôb v zastúpení	29
9. Mimosúdne riešenia a kolektívne zmiery	30
9.1. Predchádzajúce konzultácie na dosiahnutie mimosúdnych riešení	30
9.2. Kolektívne zmiery na poskytnutie nápravy spotrebiteľom a ich preskúmanie.....	31
10. Výkon konečných rozhodnutí a vymáhanie neuhradených súm	32
11. Podávanie cezhraničných žalôb v zastúpení	33
11.1. Oprávnené subjekty podávajúce spoločné žaloby v zastúpení	33
11.2. Medzinárodné súkromnoprávne predpisy uplatniteľné na žaloby v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov.....	34
12. Ďalšie zdroje a odkazy.....	35

This material was produced in the context of the project [Consumer PRO](#), which is an initiative of the European Commission under the European Consumer Programme. The European Commission's support does not constitute endorsement of the content which reflects the views only of the authors. The Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1. ÚVOD: DEFINÍCIE & STRUČNÁ HISTÓRIA KOLEKTÍVNEJ NÁPRAVY

1.1. Definícia

- **Čo znamená pojem "kolektívna náprava"?**

Kolektívna náprava je všeobecný pojem, ktorý sa vzťahuje na všetky druhy procesných mechanizmov umožňujúcich skupinám jednotlivcov konať kolektívne s cieľom dosiahnuť ukončenie nezákonného konania a/alebo požadovať opatrenia na nápravu vrátane kompenzácie ujmy, ktorú kolektívne utrpeli. Od roku 2010 dávajú tvorcovia politik EÚ prednosť pojmu "kolektívna náprava" pred americkým pojmom "hromadná žaloba". Cieľom bolo jasne odlíšiť európsky prístup od amerického modelu, keďže ten je často negatívne poznačený a trpí zlou povestou.

Hromadná žaloba v USA: naozaj "Frankensteinovo monštrum"?

Hromadné žaloby v USA sa niekedy označujú za "Frankensteinovo monštrum", ktoré by viedlo k zneužívaniu, napríklad k vydieraniu a neopodstatneným súdnym sporom, a ohrozilo by trhy a ekonomiky. Avšak v skutočnosti boli excesy americkej hromadnej žaloby obmedzené. Ako zdôraznil jeden americký vedec, "väčšina sporov bola veľmi emocionálna a jednotlivé prípady sa v priebehu rokov premenili na kozmické anekdoty". *

V roku 2008 Európska komisia zdôraznila, že problém možno nespočíva v hromadných žalobách ako takých, ale skôr v "toxickom koktaile", ktorý spája hromadné žaloby, sankčné náhrady škody, poplatky za nepredvídané udalosti a zisťovanie pred začatím konania, ktoré sú špecifické pre procesné právo USA.

- **"Reprezentatívna žaloba", "skupinová žaloba", "kolektívna žaloba" a iná terminológia**

V smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1828 z 25. novembra 2020 o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a o zrušení smernice 2009/22/ES (ďalej len "smernica o žalobách v zastúpení" alebo "RAD", čo je odvodené od anglickej verzie skráteného názvu *Representative Actions Directive*) sa používa pojem "**representative action**", v slovenskom preklade smernice "**žaloba v zastúpení**" ako typ žaloby na dosiahnutie kolektívnej nápravy dotknutých spotrebiteľov, ktorý musí byť podľa smernice dostupný vo všetkých členských štátoch EÚ. Podľa smernice je žaloba v zastúpení jedným z procesných mechanizmov na poskytnutie ochrany kolektívnym záujmom spotrebiteľov.

---

*A.H. MILLER, "O frankensteinovských príšerách a žiariacich rytieroch: (92) *Harvard Law Review*, 1979, č. 3, s. 664-694.

Upravuje situácie, keď jeden alebo viacero "oprávnených subjektov" podá na súd alebo správny orgán v mene spotrebiteľov žalobu v zastúpení s cieľom dosiahnuť vydanie opatrenia vo forme súdneho príkazu, nápravného opatrenia alebo obidvoch.

Treba poznamenať, že na vnútroštátnej úrovni môžu mať mechanizmy kolektívnej nápravy rôzne názvy, napríklad "skupinová žaloba" (vo Francúzsku), "kolektívna žaloba" (v Belgicku) alebo "ľudová žaloba" (v Portugalsku) alebo "žaloba v zastúpení" (na Slovensku).

1.2. Stručná história kolektívnej nápravy

- **Celosvetové rozšírenie kolektívnej nápravy**

Na rozdiel od všeobecného presvedčenia, mechanizmy kolektívnej nápravy nie sú nové ani nepochádzajú zo Spojených štátov. Rané formy mechanizmov kolektívnej nápravy možno vystopovať už v stredovekom Anglicku a už vtedy umožňovali skupinám roľníkov alebo ľudí patriacich do spoločenstva konať kolektívne s cieľom vymôcť svoje práva. Moderné formy kolektívnej nápravy sa vyvinuli v Spojených štátoch amerických v 60. rokoch 20. storočia a potom vo viacerých jurisdikciách zvykového práva (napr. v Austrálii a Kanade v 90. rokoch 20. storočia). Niekoľko vln kolektívnej nápravy napokon dosiahlo „brehy Európy“ na začiatku rokov 2000, 2010 a 2020.

Dôvody, ktoré vysvetľujú rozšírenie kolektívnej nápravy sú rôznorodé, zložité a často ovplyvnené domácimi okolnosťami. V niektorých krajinách bolo prijatie mechanizmov kolektívnej nápravy podporené samotnými súdmi a vyvolané vôľou riešiť hromadné nároky nákladovo efektívnym spôsobom s cieľom nájsť praktické riešenia u zložitých prípadov, ktoré môžu zahŕňať stovky žalobcov. V iných krajinách bolo prijatie mechanizmov kolektívnej nápravy dôsledkom stále sa zvyšujúceho počtu prípadov hromadnej ujmy a skutočnosti, že nástroje na nápravu pre poškodených jednotlivcov často stále chýbali.

- **Na úrovni Európskej únie**

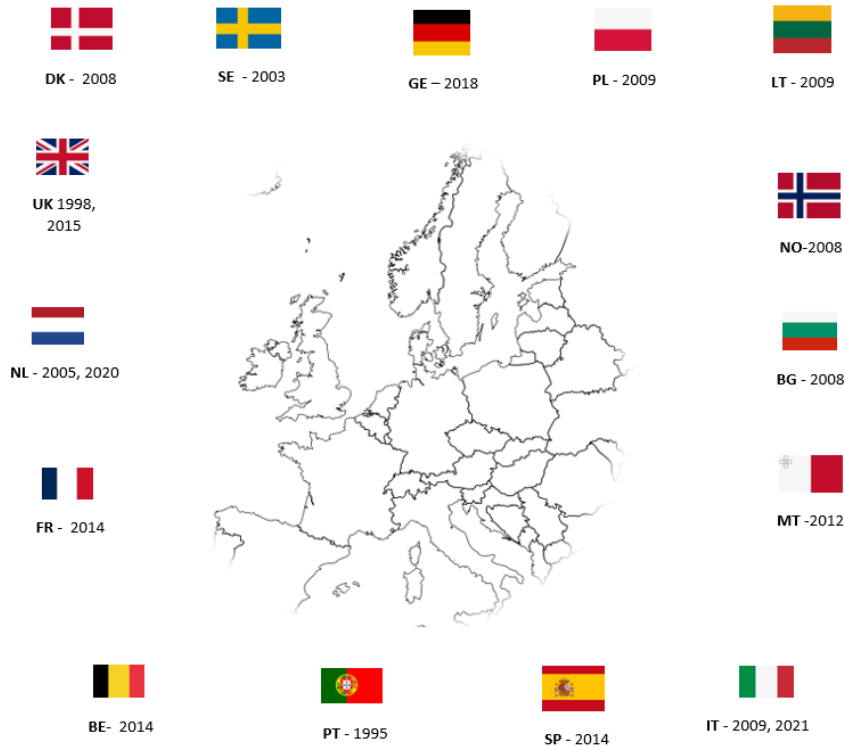
Na európskej úrovni bola cesta ku kolektívnej náprave dlhá a kľukatá. Európski tvorcovia politiky sa snažili nájsť rovnováhu medzi potrebou zabezpečiť prístup k spravodlivosti v situáciách hromadného poškodenia pre všetkých poškodených jednotlivcov na jednej strane a ochotou zaviesť dostatočné záruky na zabránenie zneužívania súdnych sporov na strane druhej. V roku 2013 Európska komisia prijala odporúčanie, v ktorom stanovila jedenásť nezáväzných zásad kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu. Cieľom odporúčania bolo podnietiť tvorbu niektorých právnych predpisov na vnútroštátnej úrovni a usmerniť členské štáty pri zavádzaní mechanizmov kolektívnej nápravy pre spotrebiteľov do ich

vnútroštátnych právnych systémov. V januári 2018 Európska komisia uverejnila správu, v ktorej posúdila vplyv odporúčania z roku 2013 na úrovni členských štátov. Správa okrem iného poukázala na pretrvávajúcu rôznorodosť mechanizmov kolektívnej nápravy v rámci EÚ. Európska komisia tiež konštatovala, že mechanizmy kolektívnej nápravy spotrebiteľov sú vo viacerých krajinách stále nedostupné. V tom istom období zasiahla Európa aféra Dieseldate (keď niektorí výrobcovia automobilov inštalovali do svojich vozidiel technológie na podvádzanie pri emisných testoch). Zatiaľ čo americkí spotrebiteľia dostali odškodnenie už za niekoľko mesiacov, väčšina spotrebiteľov v EÚ zostala naprázdno, čo sa v Európe po slovách bývalej komisárky EÚ pre spravodlivosť Viery Jourovej pociťovalo ako "studená sprcha". Kauza Dieseldate nakoniec poukázala na to, že vo väčšine európskych krajín chýbajú nástroje na zabezpečenie nápravy pre spotrebiteľov v situáciách hromadného poškodenia.

V tejto súvislosti Európska komisia v apríli 2018 predstavila legislatívny balík tzv. "Nová dohoda pre spotrebiteľov", ktorý zahŕňal dve smernice. Jednou z nich bol návrh smernice o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov, ktorej zámerom bolo nadviazať na existujúcu "smernicu o súdnych príkazoch" ([smernica 2009/22/ES](#)) a modernizovať ju. Nakoniec však EÚ prijala dňa 25. novembra 2020 novú [smernicu 2020/1828 o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov](#), ktorú členské štáty musia transponovať do svojich vnútroštátnych systémov do decembra 2022. Pravidlá v zmysle tejto smernice sa potom začnú uplatňovať od júna 2023.

- ***Na úrovni členských štátov***

Zároveň, ako je znázornené na mape nižšie, mnohé členské štáty prijali od roku 1990 cez roky 2000 a nasl. mechanizmy kolektívnej nápravy spotrebiteľov na vnútroštátnej úrovni. Tieto mechanizmy sa výrazne líšia svojou procesnou štruktúrou a rozsahom pôsobnosti.

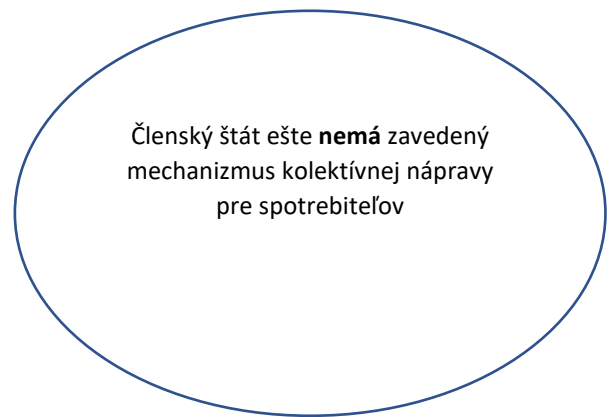

1.3. Ako smernica EÚ o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov spolupôsobí s existujúcimi vnútroštátnymi mechanizmami kolektívnej nápravy?

Cieľom smernice o žalobách v zastúpení je zabezpečiť, aby všetky členské štáty mali aspoň jeden procesný mechanizmus pre žaloby v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov, ktorý by umožňoval vydať opatrenia vo forme súdnych príkazov a nápravných opatrení. Cieľom smernice nie je nahradiť ani odstrániť existujúce vnútroštátne mechanizmy. Pri transpozícii smernice do svojich vnútroštátnych systémov majú členské štáty možnosť prispôbiť svoje už existujúce mechanizmy tak, aby zabezpečili ich súlad s požiadavkami smernice, alebo sa môžu rozhodnúť zriadiť nový procesný mechanizmus popri existujúcom mechanizme (existujúcich mechanizmoch). Okrem toho členské štáty, ktoré ešte nemajú upravený mechanizmus kolektívnej nápravy, môžu v budúcnosti zaviesť vnútroštátny mechanizmus kolektívnej nápravy spotrebiteľov popri mechanizme, ktorým sa transponuje smernica o žalobách v zastúpení, ak by to považovali za potrebné.

V konečnom dôsledku by mal aspoň jeden vnútroštátny procesný mechanizmus pre kolektívne zastupovanie spotrebiteľov spĺňať požiadavky smernice. Oprávnené subjekty si budú môcť vybrať z dostupných možností na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov (stanovených v smernici alebo už existujúcich).

scenár 1: v prípade potreby členský štát prispôsobí svoj existujúci procesný mechanizmus tak, aby zodpovedal požiadavkám RAD.

scenár 2: existujúci vnútroštátny mechanizmus kolektívnej nápravy sa nemení. Súčasne členský štát prijme samostatný nástroj v súlade s požiadavkami RAD.

scenár 3: Členský štát prijme nový mechanizmus spĺňajúci kritériá RAD

scenár 4: Členský štát prijme nový mechanizmus spĺňajúci kritériá RAD a neskôr prijme aj iný vnútroštátny mechanizmus kolektívnej nápravy spotrebiteľov.

1.4. Miesto kolektívnej nápravy v rámci súboru nástrojov EÚ na presadzovanie spotrebiteľského práva

Kolektívna náprava je jedným z nástrojov, ktoré sú k dispozícii v rámci súboru nástrojov na presadzovanie spotrebiteľského práva, ktorý *okrem iného* zahŕňa aj verejné presadzovanie zo strany orgánov, mimosúdne/alternatívne riešenie spotrebiteľských sporov (ADR/ODR) a iné súdne žaloby. V niektorých členských štátoch môžu existovať mosty medzi jednotlivými nástrojmi. Napríklad v Belgicku alebo Dánsku sú niektorí spotrebiteľskí ombudsmani oprávnení podávať na súdy v mene spotrebiteľov kolektívne žaloby na nápravu.

SÚBOR NÁSTROJOV EÚ NA PRESADZOVANIE PRÁVA

typ presadzovania	Verejné presadzovanie	Súkromné presadzovanie	Mimosúdne/alternatívne riešenie sporov
Legislatíva	Nariadenie 2017/2394 (nariadenie CPC)	Smernica 2020/1828 (Žaloby v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov) Smernica 2009/22 (Smernica o súdnom príkaze - má byť nahradená smernicou RAD v júni 2023). Nariadenie 861/2007 (Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu) Nariadenie 1896/2006 (Európsky platobný rozkaz)	Smernica 2013/11 (smernica o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov) Nariadenie 524/2013 (nariadenie o ODR)
Kľúčoví aktéri	Verejné orgány presadzovania práva	Oprávnené subjekty (ako sú spotrebiteľské organizácie alebo verejné orgány atď.), ktoré podávajú žaloby. Súdny alebo správny orgány zodpovedné za vybavovanie súdnych príkazov alebo žalôb v zastúpení.	Ombudsmani a/alebo subjekty alternatívneho riešenia sporov rôzneho charakteru

2. PREČO JE KOLEKTÍVNA NÁPRAVA DÔLEŽITÁ

2.1. PRE SPOTREBITEĽOV

Štúdie preukázali, že spotrebiteľia sa zvyčajne rozhodnú nepodniknúť žiadne právne kroky, keď sa domnievajú, že to bude trvať príliš dlho (41 %) ², keď sú príslušné sumy príliš nízke (35 %), keď sa domnievajú, že sťažnosť nepovedie k uspokojivému riešeniu (34 %) alebo keď nevedia, kam a ako sa so svojou sťažnosťou obrátiť (20,1 %). Mnohých spotrebiteľov tiež odrádza podávanie sťažností proti nadnárodným spoločnostiam, čo mnohí považujú za prehratý alebo nevyvážený boj od samého začiatku. Jednoducho povedané, v mnohých prípadoch spotrebiteľia nemusia mať dostatočnú motiváciu domáhať sa svojho práva, pretože očakávajú, že výsledok súdneho sporu bude príliš náročný na zdroje a/alebo čas a v

² pozri napríklad Postoje spotrebiteľov k cezhraničnému obchodu a ochrane spotrebiteľa, 2018.

konečnom dôsledku nebude stáť za námahu. Táto situácia je obzvlášť problematická v prípadoch, keď je celková škoda pre všetkých dotknutých spotrebiteľov značná, ale keď každý jednotlivý spotrebiteľ utrpí individuálne len malú škodu. V takýchto situáciách sa nikto nehrnie do podávania žalôb, čo umožňuje niektorým obchodníkom dosahovať nezákonný zisk vo významnej miere. Mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu preto uľahčujú spotrebiteľom prístup k spravodlivosti, umožňujú im zhromažďovať informácie a zmierňujú rozsah nákladov, pričom prispievajú k vyrovnávaniu konkurenčných podmienok voči obchodníkom.

2.2. PRE SUDCOV A SÚDNY SYSTÉM

V situáciách hromadného poškodenia môže znásobenie mnohých podobných individuálnych nárokov ohroziť fungovanie celého súdneho systému. Napríklad v Nemecku sa v prípade Deutsche Telekom zhromaždilo viac ako 15 000 individuálnych žalobcov a viac ako 700 právnych zástupcov a zahltili frankfurtský súd. V Spojených štátoch amerických sudca, ktorý sa v 70. rokoch minulého storočia podieľal na prejednávaní hromadnej žaloby, vypočítal, že samostatné a individuálne rozhodovanie všetkých prebiehajúcich prípadov by si vyžiadalo približne 182 rokov jeho času. Škodlivé dôsledky spojené s vybavovaním podobných žalôb sa vo všeobecnosti premietajú do preťaženia súdov a plytvania ľudskými, materiálnymi a finančnými zdrojmi v už aj tak napätých rozpočtoch.

(...) "Nie je potrebné veľa matematických výpočtov na to, aby sme zistili, že ak by sa každý z viac ako 1100 prípadov prerokúval samostatne počas 38 pojednávacích dní, značný počet okresných sudcov v tejto krajine by nemohol celý rok robiť nič iné, len prerokúvať prípady týkajúce sa benedictinu."

Sudca C.B. RUBIN, In Re Richardson-Merrell, Inc., 624 F. Supp.1212, 17. septembra 1985

2.3. Pre obchodníkov

Na rozdiel od všeobecného presvedčenia môžu byť mechanizmy uplatňovania kolektívnych nárokov spotrebiteľov na nápravu prospešné aj pre žalovaných obchodníkov, pretože zabraňujú znásobeniu individuálnych nárokov a umožňujú obchodníkom objasniť alebo vyriešiť sporné situácie. Takéto združovanie nárokov môže byť prospešné a môže im pomôcť splniť ich zákonné povinnosti uložené najmä právom obchodných spoločností (ako je napríklad poskytovanie informácií akcionárom) alebo vyhnúť sa dodatočným nákladom na koordináciu.

Kolektívne riešenie hromadných nárokov v Holandsku: nástroj, ktorý reaguje na potreby obchodníkov

V roku 2005 Holandsko prijalo pravidlá kolektívneho riešenia hromadných žalôb ako praktické a núdzové riešenie prípadu *dietylstilbesterol* (DES). Po rozhodnutí z roku 1992, v ktorom holandský najvyšší súd uznal niektoré farmaceutické spoločnosti za solidárne zodpovedné, museli všetci jednotliví žalobcovia individuálne vystúpiť s cieľom získať odškodnenie. Súbežne museli obchodníci individuálne riešiť tisíce individuálnych nárokov. Táto situácia viedla ministerstvo spravodlivosti a priemyselné odvetvie k výzve na zavedenie nového procesného nástroja spájajúceho spravodlivosť a efektívnosť. Takzvaný postup "WCAM" ("*Wet Collectieve Afwikkeling Massaschade*") preto umožnil všetkým žalobcom a žalovaným, aby raz a navždy vyriešili všetky nevybavené nároky.

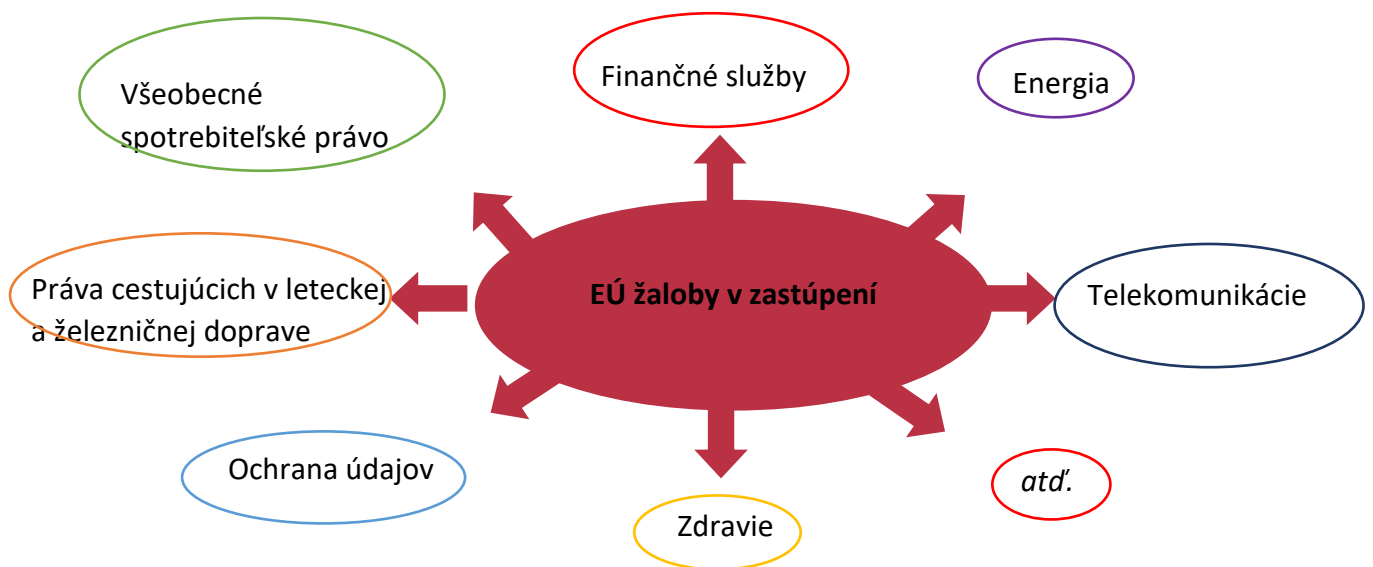
3. KOLEKTÍVNA NÁPRAVA: V KTORÝCH ODVETVIACH, PRI AKÝCH DRUHOCH ŠKODY A AKÝ PROSTRIEDOK NÁPRAVY

3.1. Rozsah pôsobnosti

- **Smernica o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov**

Rozsah pôsobnosti smernice EÚ o žalobách v zastúpení sa aplikuje na vzťahy medzi obchodníkmi a spotrebiteľmi, ktoré upravuje právo Únie uvedené v prílohe I k smernici (článok 2 RAD). Ak si to členské štáty želajú, môžu mechanizmus prijatý na transpozíciu smernice uplatniť aj na ochranu práv iných skupín ako spotrebiteľov vrátane podnikov.

Žaloby v zastúpení sa neobmedzujú len na všeobecné spotrebiteľské právo, ale môžu sa podať v prípade porušenia pravidiel v širokej škále odvetví, vrátane napríklad finančných služieb, ochrany údajov, cestovania a cestovného ruchu, energetiky alebo telekomunikácií, ak ide o práva spotrebiteľov. V dôsledku toho nezáleží na tom, či sa spotrebiteľia označujú ako "cestujúci", "používatelia", "drobní investori", "drobní klienti", "dotknuté osoby" alebo inak. Všetky legislatívne akty, na ktoré sa vzťahuje smernica, sú uvedené v prílohe 1.

Treba poznamenať, že v závislosti od legislatívnych aktov uvedených v prílohe 1 **nebudú všetky ustanovenia príslušných aktov patriť do pôsobnosti smernice**. Smernica sa bude vzťahovať len na ustanovenia, ktoré sú relevantné z hľadiska ochrany záujmov spotrebiteľov. Pri každom legislatívnom akte uvedenom v prílohe 1 je nevyhnutné overiť, na ktoré ustanovenia sa smernica vzťahuje.

Príklad: Podľa prílohy 1 k smernici RAD...

- RAD sa vzťahuje na **všetky ustanovenia** smernice 2005/29 o nekalých obchodných praktikách.
- RAD sa vzťahuje **len na niektoré ustanovenia** smernice 2001/83 o humánných liekoch (konkrétne jej články 86 - 90, 98 a 100).

- **Kolektívna náprava na vnútroštátnej úrovni**

Na úrovni členských štátov môže byť kolektívna náprava dostupná horizontálne alebo len v niekoľkých sektoroch. Napríklad vo Francúzsku je kolektívna náprava možná v oblasti ochrany spotrebiteľa, hospodárskej súťaže, zdravia, diskriminácie a životného prostredia, zatiaľ čo v Belgicku je možné kolektívne vymáhať len spotrebiteľské nároky.

3.2. Škoda a dostupné prostriedky nápravy

Podľa smernice o žalobách v zastúpení možno podať žalobu v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov na vydanie opatrenia vo forme súdneho príkazu a/alebo nápravného opatrenia.

- **Súdne príkazy** možno žiadať bez ohľadu na to, či jednotlivým spotrebiteľom vznikla skutočná strata alebo škoda. Nezáleží na tom, či sa obchodník dopustil praktiky úmyselne alebo v dôsledku nedbanlivosti. V rámci súdneho príkazu sa od obchodníkov môže napríklad požadovať, aby odstránili nekalé podmienky, poskytli chýbajúce informácie alebo zverejnili rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu. Jednotliví spotrebiteľia poškodení praktikou, ktorá je predmetom súdneho príkazu, majú naďalej možnosť podať individuálne žaloby o nápravu.
- **Nápravné opatrenia** možno požadovať vo forme náhrady škody, opravy, výmeny, zníženia ceny, vrátenia zaplatenej ceny alebo ukončenia zmluvy, a to podľa okolností každého prípadu a podľa toho, ako to umožňuje právo Únie alebo vnútroštátne právo.

Treba tiež poznamenať, že smernica o žalobách v zastúpení sa vzťahuje nielen na prebiehajúce porušenia, ale aj na porušenia, ktoré sa uskutočnili alebo skončili pred podaním žaloby v zastúpení (s výhradou premlčacích lehôt v súlade s vnútroštátnym právom). Dôležité je, že podanie žaloby v zastúpení o vydanie opatrenia vo forme súdneho príkazu alebo o vydanie nápravného opatrenia má za príslušných podmienok za následok zastavenie alebo prerušenie plynutia premlčacích lehôt pre spotrebiteľov, ktorých sa táto žaloba týka.

Je možné žalobou v zastúpení uplatniť všetky druhy škôd, vrátane majetkovej aj nemajetkovej ujmy?

Smernica neuvádza, na aký druh škody sa vzťahuje. Na vnútroštátnej úrovni niektoré členské štáty obmedzili používanie kolektívnych žalôb o nápravu na určitú ujmu. Napríklad vo Francúzsku sa žaloby na kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu v oblasti spotrebiteľského práva môžu použiť len na náhradu majetkovej ujmy (škody), ktorú spotrebiteľia utrpeli. Naopak, žaloby podané v oblasti ochrany údajov sa môžu podávať za nemajetkovú ujmu.

Je prostredníctvom žalôb v zastúpení možné ukladať "sankčné náhrady škody"?

Sankčné odškodnenie je peňažná suma priznaná navyše k náhrade škody. Jej cieľom je potrestať žalovaného za poburujúce konanie. Hoci v USA sú sankčné odškodnenia dobre známe, v Európe sú stále výrazne limitované. Len veľmi obmedzený počet európskych krajín umožňuje určitú formu sankčného odškodnenia (napr. Spojené kráľovstvo, Írsko). V smernici o žalobách v zastúpení sa stanovuje, že "na úrovni členských štátov by sa malo zabrániť ukladaniu sankčných náhrad škody".

3.3. Kde podať žalobu na kolektívnu nápravu pre spotrebiteľov ?

Určenie súdu alebo orgánu zodpovedného za konanie o žalobe v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov vyvoláva dve otázky: po prvé, na ktorý subjekt (súd alebo iný) by sa mala žaloba podať? Po druhé, ktorý orgán je geograficky príslušný?

- ***Na ktorý subjekt sa majú podávať žaloby o kolektívnu nápravu pre spotrebiteľov?***

Smernica o žalobách v zastúpení ponecháva členským štátom voľnosť pri rozhodovaní o tom, či sa žaloby v zastúpení budú podávať na súdoch alebo správnych orgánoch, prípadne na oboch, v závislosti od príslušnej oblasti práva alebo príslušného hospodárskeho odvetvia (článok 7 ods. 1 RAD).

Špecializované súdy pre žaloby o kolektívnu nápravu?

Na vnútroštátnej úrovni niektoré členské štáty zriadili špecializované súdy na účely vybavovania vnútroštátnych žalôb na kolektívnu nápravu. Cieľom je rozvíjať špecifické odborné znalosti a vedomosti v tejto oblasti a zabezpečiť, aby bol súd primerane personálne obsadený a vybavený na riešenie kolektívnych žalôb.

Napríklad v Belgicku má Bruselský Obchodný súd výlučnú právomoc v prvom stupni rozhodovať o žalobách na kolektívnu nápravu ("*kolektívna žaloba*") a odvolací súd v Bruseli má výlučnú právomoc v odvolacom konaní.

- **Ktorý subjekt je geograficky príslušný na vybavovanie žalôb o kolektívnu nápravu?**

Smernica o žalobách v zastúpení nestanovuje osobitné pravidlá na určenie geograficky príslušného súdu alebo orgánu. Pravidlá sa preto budú v jednotlivých členských štátoch líšiť. Niektoré členské štáty sa môžu rozhodnúť zriadiť špecializované súdy na riešenie kolektívnych žalôb o nápravu (pozri vyššie), zatiaľ čo iné sa môžu spoliehať na svoje už existujúce pravidlá civilného súdneho konania, ktoré často môžu stanoviť, že príslušným súdom je súd v mieste bydliska žalovaného obchodníka.

Určenie geograficky príslušného súdu: príklad Francúzska

V súlade s francúzskymi civilnými procesnými predpismi je vo Francúzsku na konanie o žalobe na kolektívnu nápravu ("*action de groupe*") príslušný súd, v ktorom má žalovaný obchodník sídlo. To napríklad znamená, že ak má obchodník sídlo v meste Marseille, geograficky príslušným súdom bude súd v meste Marseille. Z tohto pravidla však existuje jedna výnimka: parížsky súd má výlučnú právomoc, ak sa obchodník nachádza mimo Francúzska alebo ak jeho sídlo nie je známe.

Na zastupovanie v prípade žalôb s cezhraničnými prvkami alebo dôsledkami sa uplatňujú pravidlá EÚ a vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného (pozri nižšie oddiel 11).

4. AKTÍVNA LEGITIMÁCIA: KTO MÔŽE PODAŤ ŽALOBU NA KOLEKTÍVNU NÁPRAVU PRE SPOTREBITEĽOV ?

4.1. Európsky model založený na reprezentatívnych subjektoch

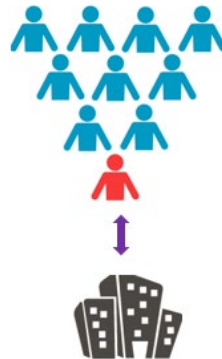
Žaloba v zastúpení zavedená smernicou - a väčšina procesných mechanizmov, ktoré už existujú na úrovni členských štátov - sa riadi podobným modelom založeným na zastupiteľských, reprezentatívnych subjektoch. Ide o situáciu, keď subjekt (napr. spotrebiteľská organizácia) iniciuje žalobu v mene skupiny zastúpených spotrebiteľov, ktorí sami nie sú účastníkmi konania. Tento prístup sa líši od modelu v USA, kde jeden alebo niekoľko "menovaných žalobcov", ktorí sú tiež súčasťou skupiny žalobcov, vedie súdny spor za seba a v mene celej skupiny.

Model založený na zastupiteľských, reprezentatívnych subjektoch v EÚ

Model menovaného žalobcu v USA

4.2. Čo je to "Oprávnený subjekt" a kto môže požiadať o tento štatút?

Podľa smernice o žalobách v zastúpení "oprávnený subjekt" (*poznámka: v anglickej verzii smernice sa uvádza pojem "qualified entity", odtiaľ skratka QE*) znamená akúkoľvek organizáciu alebo verejný orgán zastupujúci záujmy spotrebiteľov, ktorý bol členským štátom určený ako kvalifikovaný na podávanie žalôb v zastúpení v súlade s touto smernicou (vrátane spotrebiteľských organizácií zastupujúcich členov z viac ako jedného členského štátu) (článok 3 ods. 4 a článok 4 RAD).

Organizácie *ad hoc*, ktoré sú právnickými osobami zriadenými v dôsledku konkrétnej udalosti (napr. havárie) a prípadne združujúce osoby poškodené touto konkrétnou situáciou hromadnej ujmy, môžu byť označené za oprávnené subjekty na účely podania vnútroštátnej žaloby v zastúpení, ak členský štát takúto možnosť ustanovuje vo svojom práve, ktorým transponuje smernicu (*odôvodnenie 28 a čl. 4 ODS. 6 RAD*). Organizácie *ad hoc* nemôžu byť určené na účely podávania cezhraničných žalôb v zastúpení.

4.3. Oprávnené subjekty na účely podávania vnútroštátnych a cezhraničných žalôb v zastúpení

Smernica o žalobách v zastúpení zavádza rozdiel medzi oprávnenými subjektmi určenými na účely podávania **cezhraničných** žalôb v zastúpení a subjektmi určenými na účely podávania **vnútroštátnych** žalôb v zastúpení (článok 3 ods. 6 a 7 smernice RAD).

Domáce zastupovanie	Cezhraničné zastupovanie
<p>Žaloba v zastúpení podaná oprávneným subjektom v členskom štáte, v ktorom je oprávnený subjekt určený.</p> <p><i>napr. oprávnený subjekt je určený v Španielsku a podáva žalobu v Španielsku.</i></p>	<p>Žaloba v zastúpení podaná oprávneným subjektom v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom je oprávnený subjekt určený.</p> <p><i>napr. oprávnený subjekt je určený na Slovensku a podáva žalobu v Litve.</i></p>

Ak oprávnený subjekt podá žalobu v zastúpení v členskom štáte, v ktorom je určený, táto žaloba v zastúpení by sa mala považovať za vnútroštátnu žalobu v zastúpení, aj keď je podaná proti obchodníkovi so sídlom v inom členskom štáte a aj keď sú v rámci tejto žaloby zastúpení spotrebiteľia z viacerých členských štátov. V **konečnom dôsledku by mal byť členský štát, v ktorom sa podáva žaloba v zastúpení, rozhodujúcim kritériom na určenie typu podanej žaloby v zastúpení (odôvodnenie 23 RAD).**

4.4. Ako sa stať oprávneným subjektom

Členské štáty určujú oprávnené subjekty pre vnútroštátne aj cezhraničné žaloby v zastúpení (článok 4 ods. 1, 2 RAD). V smernici o žalobách v zastúpení sa však stanovujú len požiadavky na oprávnené subjekty určené na účely podávania cezhraničných žalôb v zastúpení (článok 4 ods. 3 RAD).

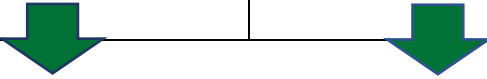
Zároveň členské štáty môžu slobodne upraviť osobitné požiadavky pre oprávnené subjekty podávajúce vnútroštátne žaloby v zastúpení za predpokladu, že tieto požiadavky sú v súlade s cieľmi smernice (článok 4 ods. 4 RAD).

Kontrolný zoznam požiadaviek na získanie štatútu oprávneného subjektu na účely podávania cezhraničných žalôb v zastúpení:

- ✓ **Požiadavky vzťahujúce sa na ŠTRUKTÚRU oprávneného subjektu:**
  - je právnickou osobou zriadenou v súlade s vnútroštátnym právom členského štátu, v ktorom bola určená (článok 4 ods. 3 písm. a) RAD).
  - má neziskový charakter (článok 4 ods. 3 písm. c) RAD).

- ✓ **Požiadavky vzťahujúce sa na ČINNOSTI oprávneného subjektu:**
  - musí preukázať 12 mesiacov skutočnej verejnej činnosti v oblasti ochrany záujmov spotrebiteľov pred podaním žiadosti o určenie (článok 4 ods. 3 písm. a) RAD).
  - jeho zákonný účel musí preukazovať legitímny záujem na ochrane záujmov spotrebiteľov (článok 4 ods. 3 písm. b) RAD).
  - nevedie sa proti nemu insolvenčné konanie ani nie je vyhlásený za platobne neschopného (článok 4 ods. 3 písm. d) RAD).

- ✓ **Požiadavky vzťahujúce sa na NEZÁVISLOSŤ oprávneného subjektu:**
  - je nezávislý a neovplyvňujú ho iné osoby ako spotrebiteľia (článok 4 ods. 3 písm. e) RAD).
  - má zavedené postupy, ktoré zabránia konfliktu záujmov medzi ním, záujmami spotrebiteľov a záujmami tretích strán, ktoré financujú žalobu v zastúpení (článok 4 ods. 3 písm. e) RAD).

- ✓ **Požiadavky vzťahujúce sa na TRANSPARENTNOSŤ oprávneného subjektu:**
  - verejne sprístupniť v jednoduchom a zrozumiteľnom jazyku (najmä na svojich webových stránkach) informácie, ktoré preukazujú, že spĺňa uvedené kritériá, ako aj informácie o svojich zdrojoch financovania, organizačnom riadení, členskej štruktúre, zákonnom účele a činnostiach (článok 4 ods. 3 písm. f) RAD).

Kontrolný zoznam požiadaviek na získanie štatútu oprávneného subjektu na účely podávania vnútroštátnych žalôb v zastúpení:

Zoznam požiadaviek na určenie oprávneného subjektu na účely podávania vnútroštátnych žalôb sa **stanovuje na vnútroštátnej úrovni**. Smernica o žalobách v zastúpení dáva členským štátom možnosť uplatňovať rovnaké požiadavky, aké sa uplatňujú na oprávnené subjekty podávajúce cezhraničné žaloby v zastúpení, alebo stanoviť odlišné požiadavky. V druhom prípade však tieto požiadavky musia byť v súlade s cieľmi smernice (článok 4 ods. 4 smernice o žalobách v zastúpení).

Požiadavky na oprávnené subjekty podávajúce domáce žaloby v zastúpení		
Menej prísne ako tie, ktoré sa vzťahujú na oprávnené subjekty podávajúce cezhraničné žaloby v zastúpení.	Prísnejšie ako tie, ktoré sa vzťahujú na oprávnené subjekty podávajúce cezhraničné žaloby v zastúpení. <i>napr. členské štáty môžu rozhodnúť, že oprávnené subjekty by mali mať určitý počet splatených členov</i>	Rovnaké ako tie, ktoré sa vzťahujú na oprávnené subjekty podávajúce cezhraničné žaloby v zastúpení (pozri vyššie).
		
Povinnosť členských štátov zabezpečiť, aby požiadavky zostali v súlade s cieľmi RAD.		

4.5. Aké sú dôsledky určenia za oprávnený subjekt?

V súlade so zásadou vzájomného uznávania podľa smernice o žalobách v zastúpení sa oprávnené subjekty vopred určené v členskom štáte na účely podávania cezhraničných žalôb v zastúpení uznávajú v ostatných členských štátoch (článok 6 RAD).

Počas konania majú oprávnené subjekty práva a povinnosti žalujúcej strany. Jednotliví spotrebiteľia budú mať prospech zo žalôb podaných oprávnenými subjektmi bez toho, aby boli sami účastníkmi konania (článok 7 ods. 6 RAD).

Môžu spotrebiteľia zasahovať do zastupovania?

Jednotliví spotrebiteľia, ktorých sa žaloba v zastúpení týka, nie sú počas konania žalujúcimi stranami. Jednotliví spotrebiteľia preto nemôžu zasahovať do procesných rozhodnutí prijatých oprávnenými subjektmi ani nemôžu v rámci konania individuálne požadovať dôkazy. Členské štáty však majú naďalej možnosť poskytnúť týmto individuálnym spotrebiteľom, ktorých sa žaloba v zastúpení týka, určité práva (napríklad možnosť odvolať sa proti konečnému rozhodnutiu, len pokiaľ ide o ich vlastný individuálny nárok).

4.6. Sú informácie o určených oprávnených subjektoch verejné?

Členské štáty musia vypracovať zoznam všetkých oprávnených subjektov určených na účely podávania cezhraničných žalôb v zastúpení a uviesť informácie o ich názve a zákonných účeloch. Zoznam musí byť verejne dostupný. Európska komisia zhromažďuje informácie za všetky členské štáty a zverejňuje zoznam všetkých oprávnených subjektov určených na podávanie cezhraničných žalôb. Európska komisia tiež aktualizuje zoznam vždy, keď členské štáty informujú o zmenách týkajúcich sa oprávnených subjektov (*článok 5 ods. 1 RAD*).

Zároveň členské štáty zabezpečia, aby sa zverejnili aj informácie o oprávnených subjektoch vopred určených na účely podávania vnútroštátnych žalôb v zastúpení (*článok 5 ods. 2 RAD*).

4.7. Sú oprávnené subjekty monitorované? Môžu stratiť svoj štatút?

Členský štát alebo Európska komisia môžu vzniesť pochybnosti o tom, či oprávnený subjekt, ktorému bolo umožnené podávať cezhraničné žaloby, spĺňa kritériá stanovené v smernici. V takom prípade musí členský štát, ktorý oprávnený subjekt určil, tieto obavy prešetriť. Členský štát môže zrušiť určenie, ak oprávnený subjekt nespĺňa alebo prestal spĺňať požiadavky. Okrem toho musia členské štáty aspoň každých päť rokov posúdiť aj to, či oprávnené subjekty naďalej spĺňajú kritériá uvedené v článku 4 ods. 3 RAD (*článok 5 ods. 3 a 4 RAD*).

Zároveň môžu žalovaní obchodníci v konkrétnej žalobe v zastúpení vzniesť súdu alebo správneho orgánu odôvodnené obavy, či oprávnený subjekt určený pre cezhraničné žaloby spĺňa stanovené kritériá (*článok 5 ods. 3 RAD*).

5. SKUPINY SPOTREBITEĽOV, KTORÝCH SA TÝKA KOLEKTÍVNA NÁPRAVA: KEDY A AKO VZNIKAJÚ?

5.1 Skupiny spotrebiteľov, v prospech ktorých sa podávajú žaloby

Oprávnený subjekt sa musí rozhodnúť, pre ktorú skupinu spotrebiteľov podá konkrétnu žalobu v zastúpení. **Smernica o žalobách v zastúpení umožňuje rôzne konfigurácie.**

Zoberme si napríklad situáciu podobnú Dieselgate, keď sa dotknutí spotrebiteľia nachádzajú v mnohých rôznych krajinách. Pre oprávnený subjekt prichádzajú do úvahy rôzne možnosti:

- **Bude možné uskutočniť celoeurópsku kolektívnu akciu.** To znamená, že spotrebiteľská organizácia, ak bude určená ako oprávnený subjekt, bude môcť podať jednu žalobu na ochranu všetkých európskych spotrebiteľov, ktorých sa dané porušenie týka. A to v rozsahu, v akom to budú umožňovať pravidlá EÚ a vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného (pozri ďalej oddiel 11).
- Prípadne **by sa tá istá organizácia mohla v prípade rovnakého porušenia z rôznych strategických dôvodov rozhodnúť zastupovať v žalobe len spotrebiteľov z jedného členského štátu alebo dvoch členských štátov.**
- Prípadne budú môcť spolupracovať **rôzne organizácie** z rôznych členských štátov a podať v tej istej veci jednu žalobu - alebo paralelné žaloby pre rôzne skupiny spotrebiteľov.

Je tiež dôležité, aby sa oprávnený subjekt rozhodol, či má v úmysle podať žalobu v zastúpení na vydanie opatrenia vo forme súdneho príkazu, nápravného opatrenia alebo oboje. Ak sa žaloba podáva len na vydanie súdnych príkazov, neuplatní sa prihlásenie alebo odhlásenie dotknutých spotrebiteľov opísané v bode 5.2.

Opt-in a opt-out

Kľúčovou otázkou je vytvorenie skupiny spotrebiteľov, ktorých sa žaloba na kolektívnu nápravu týka. Na tento účel existujú dva hlavné procesné mechanizmy:

- **Mechanizmus opt-in:** poškodení spotrebiteľia **nie sú štandardne zaradení do skupiny, pre ktorú bola podaná žaloba. Ak chcú byť súčasťou** skupiny, ktorá má prospech zo žaloby, musia do skupiny **aktívne vstúpiť.** V tomto modeli musia spotrebiteľia výslovne vyjadriť svoj úmysel byť zaradení do skupiny.

- **Mechanizmus opt-out:** Všetci poškodení spotrebiteľia sa štandardne považujú za členov skupiny, v prospech ktorej bola žaloba podaná. Ak chcú byť vylúčení zo skupiny, ktorá má zo žaloby prospech, musia sa aktívne prihlásiť.

Zjednodušene povedané, systém opt-in vyžaduje, aby spotrebiteľia vyjadrili svoje želanie byť zaradení do skupiny, zatiaľ čo systém opt-out vyžaduje, aby vyjadrili svoje želanie byť z nej vylúčení. Rozdiel medzi modelmi opt-in a opt-out možno zhrnúť takto:

5. 2 Prečo je to dôležité?

O výhodách a nevýhodách týchto dvoch mechanizmov (opt-in a opt-out) sa viedli rozsiahle diskusie. Niektoré štúdie ukázali, že skupiny sú zvyčajne väčšie v systémoch opt-out v porovnaní so systémami opt-in. Je to preto, že skupinu zvyčajne opustí niekoľko ľudí. Niektorí odborníci pôsobiaci v oblasti kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu tvrdili, že model opt-in nie je účinný, pretože je nákladný, zdĺhavý a naráža na apatiu spotrebiteľov, ktorá im bráni podávať žaloby na vlastnú päsť. Súčasne sa systém opt-out niekedy vykresľuje ako systém, ktorý je v rozpore s procesnými pravidlami (ako napríklad vo Francúzsku pravidlo zakazujúce právnu subjektivitu neprítomným a neznámym žalobcom, známe ako "*nul ne plaide par procureur*").

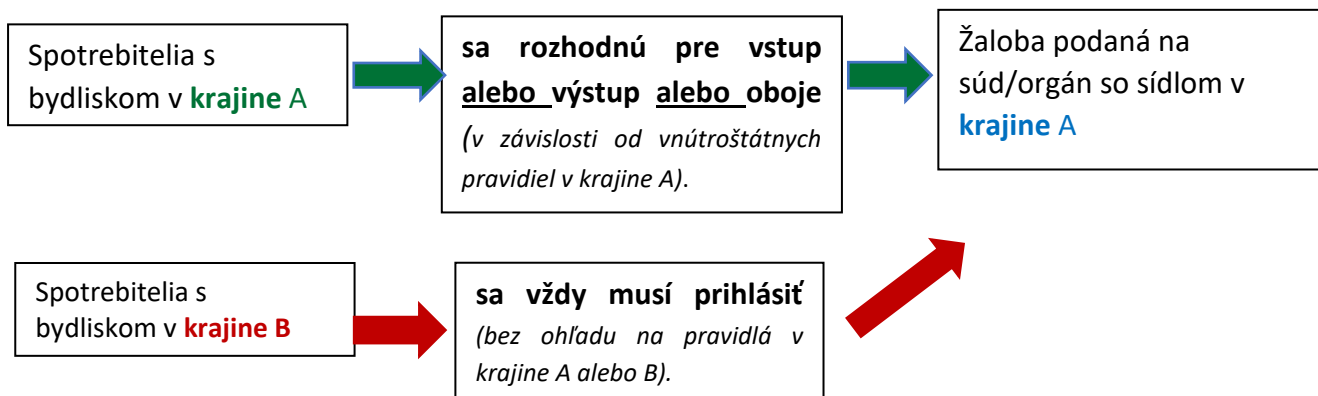
5.3. Kto rozhoduje o opt-in a opt-out?

- **Smernica o žalobách v zastúpení**

Smernica o žalobách v zastúpení ponecháva členským štátom možnosť zvoliť si buď mechanizmus opt-in, alebo opt-out, alebo kombináciu oboch (článok 9 ods. 2 až 4). RAD). Členský štát sa napríklad môže rozhodnúť, že jeden mechanizmus sa bude uplatňovať na žaloby v zastúpení podané v určitých oblastiach práva alebo v prípade určitého druhu škody a že iný mechanizmus sa bude uplatňovať na iné kategórie prípadov. Môže sa tiež rozhodnúť, že sa bude spoliehať len na jeden mechanizmus pre všetky typy prípadov. Napokon sa členské štáty môžu rozhodnúť, že sudcom poskytnú možnosť rozhodnúť sa buď pre mechanizmus opt-in, alebo pre mechanizmus opt-out v závislosti od špecifik prípadu.

Podľa smernice o žalobách podávaných v zastúpení sa však mechanizmus opt-in vždy uplatňuje na spotrebiteľov, ktorí nemajú bydlisko v tej istej krajine ako súd alebo správny orgán, na ktorý sa podáva žaloba v zastúpení.

Príklad:

- **Opt-in a opt-out vo vnútroštátnych mechanizmoch kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu**

Ako je uvedené v nasledujúcej tabuľke, členské štáty si pre svoje vnútroštátne mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu zvolili rôzne mechanizmy.

Krajina			
Mechanizmus	Iba prihlásenie	Opt-out	Opt-in <i>ALEBO</i> Opt-out
Kto rozhoduje?	Stanovené v zákone	Stanovené v zákone	Zákon ponecháva sudcom určitý manévrovací priestor (pozri nižšie)

Opting in alebo opting out v Belgicku? Rozhoduje súd

V Belgicku majú sudcovia možnosť rozhodnúť o mechanizme opt-in alebo opt-out. Sudca rozhoduje po podaní žaloby v závislosti od špecifik prípadu. Z tohto pravidla však existujú určité výnimky.

- Po prvé, ak sa kolektívna žaloba týka náhrady za fyzické ublíženie alebo morálnu ujmu, platí **vždy mechanizmus opt-in**.
- Po druhé, v prípade členov skupiny, ktorí nemajú bydlisko v Belgicku, platí **vždy mechanizmus opt-in**.

5.4. Kedy sa spotrebiteľ musí prihlásiť alebo odhlásiť?

- **Smernica o žalobách v zastúpení**

Smernica o žalobách v zastúpení ponecháva členským štátom možnosť rozhodnúť, v ktorej fáze konania sa jednotliví spotrebiteľia môžu prihlásiť alebo odhlásiť zo žaloby v zastúpení (článok 9 ods. 2 RAD). V zásade by tak však mali urobiť až po podaní konkrétnej žaloby na súd alebo správny orgán.

- **Vnútroštátne mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu**

V Európe koexistuje niekoľko modelov. Napríklad Francúzsko zaviedlo "systém neskorého súhlasu". Najprv žalujúci subjekt začne skupinovú žalobu výlučne na základe niekoľkých individuálnych prípadov. V tejto fáze nie je zapojená žiadna skupina spotrebiteľov. Po druhé, na základe analýzy jednotlivých prípadov súd rozhodne o zodpovednosti žalovaného obchodníka a vo svojom rozhodnutí stanoví kritériá a lehoty, ktoré musia jednotliví spotrebiteľia splniť, aby boli zaradení do skupiny. Po tretie, po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu sa jednotliví spotrebiteľia môžu rozhodnúť pre vstup do skupiny.

6. INFORMOVANIE JEDNOTLIVÝCH SPOTREBITEĽOV POČAS KOLEKTÍVNEJ AKCIE

6.1. Kto a kedy by mal informovať spotrebiteľov?

Informovanie spotrebiteľov o žalobách na kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu má zásadný význam, pretože je potrebné zabezpečiť, aby spotrebiteľia vedeli o začatí konania a následne boli primerane informovaní o jeho priebehu.

- **Smernica o žalobách v zastúpení**

Podľa smernice o žalobách v zastúpení musia oprávnené subjekty priebežne a najmä na svojich webových stránkach poskytovať informácie o žalobách v zastúpení, ktoré podávajú na súd alebo správny orgán. Následne musia naďalej poskytovať informácie o stave a výsledkoch týchto žalôb (*článok 13 ods. 1 smernice RAD*).

Okrem všeobecných informačných povinností opísaných vyššie sa v smernici stanovujú osobitné informačné požiadavky týkajúce sa prebiehajúcich činností a konečných výsledkov konania.

Je dôležité, aby spotrebiteľia, ktorých sa žaloba v zastúpení týka, boli o kolektívnej akcii informovaní včas a primeraným spôsobom, aby mohli prijať informované rozhodnutie o tom, či chcú byť počas konania zastúpení, a aby mohli uplatniť svoje právo na účasť alebo neúčasť. Členské štáty v tejto súvislosti ustanovujú osobitné pravidlá (*článok 13 ods. 2 RAD*).

Okrem toho by mal súd alebo správny orgán poverený vybavovaním žaloby v zastúpení v zásade požadovať, aby žalovaný obchodník (žalovaní obchodníci) na vlastné náklady informoval (informovali) dotknutých spotrebiteľov o konečných výsledkoch žaloby v zastúpení vrátane prípadného individuálneho informovania všetkých dotknutých spotrebiteľov. Členské štáty môžu stanoviť pravidlá, podľa ktorých by bol obchodník povinný poskytnúť spotrebiteľom takéto informácie len vtedy, ak by o to požiadal oprávnený subjekt.

Okrem toho môžu členské štáty vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch stále rozhodnúť, že informovanie o konečnom výsledku konania nebude úlohou obchodníka, ktorý prehral, a že spotrebiteľia budú informovaní iným spôsobom. Nakoniec, rozhodnutie o spôsobe, akým by mali byť spotrebiteľia informovaní, môže byť ponechané aj na súdy alebo správne orgány, ktoré sa zaoberajú konkrétnymi žalobami (*článok 13 ods. 3, odôvodnenie 62 nariadenia RAD*).

Požiadavky na informácie sa vzťahujú aj na oprávnené subjekty, pokiaľ ide o konečné rozhodnutia o neuznaní alebo zamietnutí žalôb v zastúpení o vydanie nápravných opatrení (*článok 13 ods. 4 RAD*). Členské štáty tiež zabezpečujú, aby si úspešná strana mohla vymáhať náhradu nákladov súvisiacich s poskytnutím informácií spotrebiteľom v súvislosti so žalobou v zastúpení (*článok 13 ods. 5 RAD*).

Členské štáty sa nakoniec môžu rozhodnúť zriadiť vnútroštátne elektronické registre alebo databázy s informáciami o prebiehajúcich a ukončených konaniach o žalobách v zastúpení (*článok 14 RAD*).

- **Vnútroštátne mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu**

Pravidlá týkajúce sa informovania spotrebiteľov a toho, kto by mal znášať náklady spojené so šírením informácií, sa v jednotlivých členských štátoch líšia. Napríklad vo Francúzsku môže žalujúca organizácia podľa existujúceho rámca pre skupinové žaloby zverejniť žalobu až po vydaní rozhodnutia súdu o zodpovednosti a po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okrem toho niektoré členské štáty už zriadili registre s informáciami o žalobách na kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu. V Holandsku je register so všetkými kolektívnymi žalobami dostupný na webovej stránke *Rechtspraak*: www.rechtspraak.nl/Registers/centraal-register-voor-collectieve-vorderingen/.

V Nemecku je register k dispozícii na webovej stránke Spolkového ministerstva spravodlivosti (Bundesamt für Justiz): www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/Klageregister/Bekanntmachungen/Klagen_node.html.

6.2. Ako by mali byť spotrebiteľia informovaní o kolektívnej akcii?

- **Smernica o žalobách v zastúpení**

V súlade s odôvodneniami 58 až 63 smernice by informácie oznámené spotrebiteľom mali byť primerané okolnostiam prípadu. Informácie sa môžu poskytovať na rôznych miestach vrátane nasledovných:

- webové stránky oprávnených subjektov a/alebo obchodníka
- miestne alebo celoštátne noviny
- sociálne médiá a iné.

- **Vnútroštátne mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu**

Pravidlá sa v jednotlivých členských štátoch líšia. V minulosti niektoré spotrebiteľské organizácie prejavili tvorivosť pri informovaní spotrebiteľov o žalobách na kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu. Napríklad talianska spotrebiteľská organizácia Altroconsumo v rámci svojej kolektívnej žaloby proti spoločnosti *Trenord* v roku 2014 zorganizovala niekoľko živých podujatí vrátane flashmobu pri vstupe do niekoľkých železničných staníc v talianskom regióne Lombardia. Cieľom bolo zvýšiť počet prihlásených spotrebiteľov na túto akciu. Výsledkom bolo, že do akcie sa zapojilo viac ako 6 000 spotrebiteľov.

7. PRÍPUSTNOSŤ ŽALÔB NA KOLEKTÍVNU NÁPRAVU PRE SPOTREBITEĽOV

7.1. Prečo požiadavky na prípustnosť žalôb v zastúpení ?

Overovanie prípustnosti nárokov na kolektívne uplatňovanie nápravy zodpovedá dvom hlavným cieľom. Po prvé, jeho cieľom je vyradiť zjavne neopodstatnené prípady v počiatočnom štádiu, aby sa zabránilo zneužívaniu súdnych sporov. Po druhé, jeho zámerom je identifikovať prípady, ktoré nemusia byť vhodné na konanie pre žaloby na kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu.

Fáza prípustnosti môže mať aj niektoré negatívne stránky, pretože prispieva k predĺženiu a sťaženiu konania. Skúsenosti z viacerých krajín ukázali, že žalovaní zvyčajne vynakladajú veľa času a prostriedkov na spochybnenie prípustnosti žalôb už v ich počiatočnom štádiu, čím sa významne oddiaľujú diskusie o podstate nároku.

7.2. Aké požiadavky na prípustnosť žalôb v zastúpení prichádzajú do úvahy?

- **Smernica o žalobách v zastúpení**

Smernica o žalobách v zastúpení stanovuje všeobecné zásady týkajúce sa prípustnosti žalôb v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov (článok 7 ods. 3 a 7 a odôvodnenia 12, 31, 34, 39, 43, 49 a 52).

Smernica poskytuje členským štátom určitý priestor na rozhodovanie o podmienkach, za ktorých sa môžu podať žaloby v zastúpení (odôvodnenie 12 RAD). Členské štáty môžu vychádzať zo svojich všeobecných civilných procesných pravidiel alebo sa môžu rozhodnúť stanoviť osobitné pravidlá upravujúce prípustnosť žalôb v zastúpení. Členské štáty sa napríklad môžu rozhodnúť, že stanovia minimálny počet jednotlivých sťažností spotrebiteľov na začatie žaloby v zastúpení a/alebo môžu stanoviť pravidlá týkajúce sa požadovaného stupňa podobnosti medzi jednotlivými nárokmi. Tieto požiadavky na prípustnosť by však nemali brániť fungovaniu žalôb v zastúpení. Okrem toho by sa v súlade so zásadou nediskriminácie požiadavky na prípustnosť uplatniteľné na cezhraničné žaloby v zastúpení nemali líšiť od požiadaviek uplatniteľných na konkrétne vnútroštátne žaloby v zastúpení.

- **Vnútroštátne mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu**

Na vnútroštátnej úrovni niektoré členské štáty zaviedli požiadavky na prípustnosť v rámci svojich vnútroštátnych mechanizmov kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu vrátane (*okrem iného*):

- *Požiadavky spoločnej povahy*: jednotlivé nároky by mali byť dostatočne homogénne a mali by sa týkať podobných alebo súvisiacich skutkových a/alebo právnych otázok. Táto požiadavka existuje vo väčšine členských štátov, v ktorých je k dispozícii kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu.
- *Požiadavky nadradenosti*: uplatnenie nároku v rámci kolektívnej žaloby na nápravu by malo byť účinnejšie ako prostredníctvom individuálnych sporov. Táto požiadavka sa uplatňuje napríklad na kolektívne žaloby o nápravu v Belgicku, Dánsku, Fínsku, Taliansku alebo Litve.
- *Požiadavky početnosti*: žaloba v zastúpení o vydanie nápravných opatrení je prípustná, ak je možné predložiť určitý počet individuálnych sťažností na podporu kolektívneho nároku. Táto požiadavka sa uplatňuje napríklad v Litve alebo vo Francúzsku.

7.3. Kto je zodpovedný za preskúmanie požiadaviek na prípustnosť?

V závislosti od členských štátov môže prípustnosť žalôb v zastúpení posudzovať súd alebo správny orgán. V smernici o žalobách v zastúpení sa stanovuje, že prípadné rozhodnutie o vyhlásení žaloby v zastúpení za neprípustnú by nemalo mať vplyv na práva spotrebiteľov, ktorých sa žaloba týka. Jednotliví spotrebiteľia preto stále môžu podať individuálnu žalobu na súde vo veci, ktorá bola predmetom neprípustnej žaloby v zastúpení. Individuálny spotrebiteľ môže byť zastúpený aj v inej kolektívnej žalobe.

8. NÁKLADY A FINANCOVANIE ŽALÔB V ZASTÚPENÍ

Žaloby, ktorými sa uplatňujú nároky na kolektívnu nápravu bývajú veľmi nákladné. Vzhľadom na to, že zastupujú tisíce alebo dokonca státisíce spotrebiteľov, uplatňujú vysoké súhrnné škody a riešia zložité právne otázky, náklady na takéto žaloby sa často pohybujú v stovkách tisíc eur.

V Taliansku, v rámci kolektívnej žaloby proti Volkswagenu, vynaložila talianska spotrebiteľská organizácia Altroconsumo približne 200 000 eur len na informovanie spotrebiteľov a ich vyzvanie, aby sa prihlásili do konania .

V tomto kontexte vstupuje do hry smernica o žalobách v zastúpení. V nej je upravené, že európske krajiny by mali zabezpečiť, aby náklady konania nebránili oprávneným subjektom podať žalobu v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov (článok 20 RAD). Prostredníctvom právnych predpisov je totiž možné znížiť niektoré priame súdne náklady a zlacniť konania vyvolané žalobami v zastúpení pre žalujúce oprávnené subjekty. Napríklad v portugalskom občianskom súdnom poriadku existuje ustanovenie, ktoré hovorí, že pre výpočet súdnych poplatkov je hodnota kolektívnej, resp. tzv. "ľudovej" žaloby obmedzená na 66 000 EUR. To výrazne znižuje súdne poplatky, keďže v prípadoch, keď je celková škoda oveľa vyššia (môže dosiahnuť až niekoľko miliónov eur), sa súdne poplatky zakladajú len na limite 66 000 eur. V Nemecku existuje tiež podobné ustanovenie, aj keď s vyšším limitom 250 000 eur. RAD tiež umožňuje stanoviť mierne vstupné poplatky, ktoré majú spotrebiteľia zaplatiť, aby sa mohli zúčastniť na žalobe v zastúpení.

Aj po týchto úpravách však môžu byť náklady na kolektívne žaloby pre neziskové subjekty, ako sú napríklad spotrebiteľské združenia, neúnosné. Odmeny advokátov budú vysoké, najmä ak prípad prejde všetkými štádiami odvolania (alebo dokonca kasácie). Môže vzniknúť potreba znaleckých posudkov, laboratórnych testov alebo iných nákladných dôkazov.

Stručne povedané, je potrebná určitá forma financovania kolektívnych akcií. Medzi najbežnejšie možnosti patrí financovanie zo strany štátu, osobitné fondy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu, právne poistenie a financovanie komerčnými tretími stranami. Každá z týchto možností môže mať nedostatky, takže najlepšia by bola kombinácia dostupných zdrojov financovania.

Jedným z najkontroverznejších zdrojov financovania je komerčné financovanie tretími stranami. Keďže títo poskytovatelia financovania si za svoje investície berú províziu, môže to znamenať, že spotrebiteľia nedostanú plnú výšku odškodnenia, pokiaľ sa táto provízia nevyužije od obchodníka navyše k odškodneniu splatnému spotrebiteľom (napr. pri uplatnení zásady "porazený platí"). Táto možnosť je však stále užitočná v prípade veľmi veľkých a nákladných prípadov, ktoré nie je možné začať inak. Okrem toho tretie strany, ktoré financujú prípad, starostlivo posudzujú prípad a jeho šance na úspech, takže ich analýza môže byť tiež užitočná. Smernica o žalobách v zastúpení upravuje financovanie tretími stranami a zavádza záruky pre využívanie takéhoto financovania (článok 10 RAD). Tento článok ukladá členským štátom EÚ povinnosť zabezpečiť, aby v prípade, že žalobu v zastúpení o vydanie nápravných opatrení financuje tretia strana, pokiaľ je to povolené v súlade s vnútroštátnym právom, nedochádzalo ku konfliktu záujmov a aby financovanie tretími stranami, ktoré majú hospodársky záujem na podaní alebo výsledku žaloby v zastúpení o vydanie nápravných opatrení, neodklonilo konanie o žalobe v zastúpení od ochrany kolektívnych záujmov spotrebiteľov. Členské štáty musia najmä zabezpečiť, aby v prípade využitia financovania treťou stranou neboli rozhodnutia oprávnených subjektov v rámci konania o žalobe v zastúpení vrátane rozhodnutí o urovnaní neprimerane ovplyvnené treťou stranou spôsobom, ktorý by bol na úkor kolektívnych záujmov spotrebiteľov. Okrem toho financujúce tretie strany nemôžu financovať žaloby, ktoré sú podané proti ich konkurentom alebo spoločnostiam, na ktorých je financujúca strana závislá. Súdny preveria, či takéto okolnosti neexistujú, a môžu právnickej osobe uložiť povinnosť odmietnuť financovanie alebo dokonca odmietnuť aktívnu legitimáciu oprávneného subjektu.

9. MIMOSÚDNE RIEŠENIA A KOLEKTÍVNE ZMIERY

9.1. Predchádzajúce konzultácie na dosiahnutie mimosúdnych riešení

- **Smernica o žalobách v zastúpení**

V smernici o žalobách v zastúpení sa stanovuje, že členské štáty môžu požadovať, aby oprávnený subjekt uskutočnil predchádzajúcu konzultáciu pred podaním žaloby v zastúpení o zdržanie sa konania na súde alebo správnom orgáne (článok 8 ods. 4 RAD). Takáto možnosť sa môže predpokladať aj v prípade žalôb v zastúpení, ktorými sa požadujú opatrenia na nápravu (odôvodnenie 41 RAD). Dĺžka takejto predbežnej konzultácie so žalovaným obchodníkom by nemala presiahnuť dva týždne od prijatia žiadosti. Ak porušovanie právnych predpisov neprestalo po uplynutí tejto dvojtýždňovej lehoty, oprávnené subjekty sú oprávnené okamžite podať žalobu v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov na súd alebo správny orgán.

- **Vnútroštátne mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu**

Takáto predchádzajúca konzultácia sa už vyžaduje v niektorých vnútroštátnych postupoch kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu.

V niektorých členských štátoch môže dôjsť k predchádzajúcej konzultácii aj po podaní žaloby a tento krok je povinný na to, aby sa vo veci mohlo pokračovať. Napríklad podľa pravidiel belgickej kolektívnej žaloby musia žalujúca organizácia a obchodník po overení prípustnosti nárokov súdom začať rokovania s cieľom dosiahnuť dohodu o kolektívnom urovaní. Túto lehotu stanovuje sudca a pozostáva z 3 až 6 mesiacov (možno ju raz predĺžiť). Ak strany nedosiahnu dohodu, súd rozhodne vo veci samej.

9.2. Kolektívne zmiery na poskytnutie nápravy spotrebiteľom a ich preskúmanie

- **Smernica o žalobách v zastúpení**

Na úrovni EÚ sa v smernici o žalobách v zastúpení stanovuje, že "v rámci konaní o žalobách v zastúpení o vydanie nápravných opatrení by sa mali podporovať kolektívne zmiery zamerané na poskytnutie nápravy spotrebiteľom, ktorým bola spôsobená ujma" (*odôvodnenie 53 RAD*). Oprávnený subjekt a žalovaný obchodník môžu spoločne navrhnúť súdu alebo správneho orgánu zmier s cieľom poskytnúť dotknutým spotrebiteľom nápravu. Alternatívne môže súd alebo správny orgán vyzvať oprávnený subjekt a obchodníka, aby v primeranej lehote uzavreli zmier týkajúci sa nápravy (*článok 11 ods. 1 RAD*).

Súd alebo správny orgán by mal preskúmať navrhovaný zmier, na ktorom sa strany dohodli (*článok 11 ods. 2 RAD*). Overí najmä to, či zmier nie je v rozpore s kogentnými ustanoveniami vnútroštátneho práva (napr. zmier, ktorý by ponechal nespravodlivé/neprijateľné zmluvné podmienky nezmenené). Okrem toho, ak členské štáty stanovujú takúto možnosť, súd/správny orgán preskúma aj spravodlivosť zmiernu. Súd/správny orgán by pritom mal dôkladne zvážiť záujem zastúpených spotrebiteľov.

Preskúmanie zmiernu môže mať dva možné výsledky (*článok 11 ods. 3 RAD*):

- súd/správny orgán navrhovaný zmier **zamietne**. V takom prípade bude v konaní o žalobe v zastúpení pokračovať.
- súd/správny orgán **schváli** navrhovaný zmier. V tomto prípade je schválený zmier záväzný pre oprávnený subjekt, obchodníkov a jednotlivých dotknutých spotrebiteľov. Členské štáty môžu stanoviť pravidlá, ktoré jednotlivým spotrebiteľom, ktorých sa žaloba v zastúpení týka, dávajú možnosť súhlasiť alebo nesúhlasiť s tým, aby bol dosiahnutý zmier pre nich záväzný.

- **Vnútroštátne mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu**

Na vnútroštátnej úrovni už 10 členských štátov prijalo pravidlá vzťahujúce sa na kolektívne urovanie hromadných nárokov³ a väčšina z nich prisudzuje sudcom dôležitú úlohu pri zabezpečovaní spravodlivosti navrhovaných zmierov.

Súdne preskúmanie kolektívnych urovaní

V Holandsku musí súd posúdiť, či je výška náhrady priznaná spotrebiteľom primeraná a či sú záujmy zastúpených strán dostatočne chránené. Súd si pritom môže vyžiadať pomoc znalcov, aby pomohli preskúmať obsah zmiernu.

V závislosti od prípadu môže byť posúdenie spravodlivosti zmiernu pre sudcov zložitou úlohou. V USA sa vo "Vreckovej príručke pre sudcov", ktorá riadi súdne spory týkajúce sa hromadných žalôb, uvádza niekoľko "horúcich ukazovateľov", ktoré pravdepodobne poukazujú na potenciálnu nespravodlivosť kolektívnych urovaní a ktorým by sudcovia mali venovať osobitnú pozornosť.

10. VÝKON KONEČNÝCH ROZHODNUTÍ A VYMÁHANIE NEUHRADENÝCH SÚM

Smernica o žalobách v zastúpení stanovuje, že členské štáty musia zabezpečiť, aby opatrenie na nápravu oprávňovalo spotrebiteľov využívať prostriedky nápravy, ktoré toto opatrenie na nápravu poskytuje, bez toho, aby museli podať samostatnú žalobu. Členské štáty musia stanoviť pravidlá týkajúce sa lehôt, v ktorých môžu jednotliví spotrebiteľia využiť tieto opatrenia na nápravu (článok 9 ods. 6 a 7 RAD).

V smernici sa nehovorí o spôsobe vykonávania opatrení na nápravu. Pravidlá sa teda môžu na vnútroštátnej úrovni líšiť v závislosti od procesných rozhodnutí členských štátov. Napríklad v niektorých členských štátoch (napr. Belgicko, Francúzsko) môže súd vymenovať likvidátorov alebo správcov kolektívnych pohľadávok, aby uľahčil rozdelenie náhrady škody jednotlivým spotrebiteľom. Konflikty počas rozdeľovania nárokov by mal riešiť súd.

Ak na konci stanovenej lehoty zostanú sumy, ktoré spotrebiteľia nevybrali, členské štáty majú právo rozhodnúť, kam tieto sumy pôjdu. (článok 9 ods. 7 RAD). Môžu napríklad rozhodnúť, že tieto peniaze pôjdu do osobitného fondu zriadeného na financovanie budúcich žalôb v zastúpení alebo na financovanie iných činností.

---

³ V Belgicku, Bulharsku, Dánsku, Francúzsku, Nemecku, Taliansku, Litve, Holandsku, Poľsku, Portugalsku.

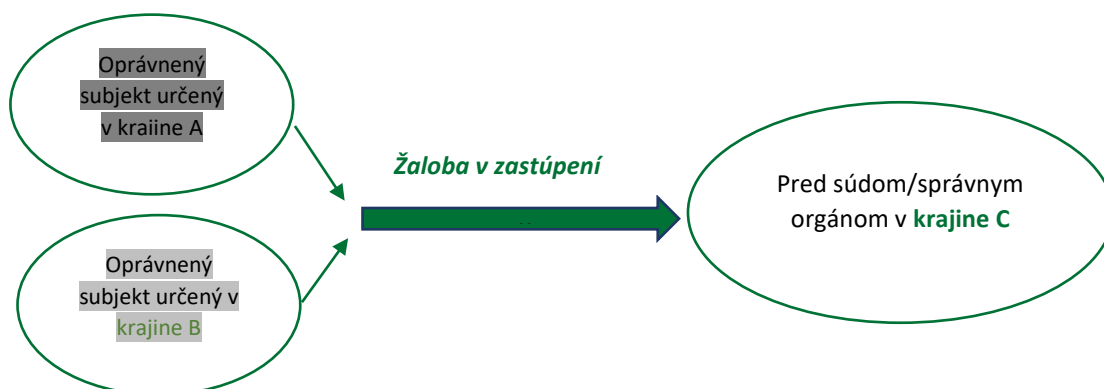
Použitie nevybraných súm: príklad kanadskej provincie Britská Kolumbia

V súlade s pravidlami upravujúcimi skupinovú žalobu v kanadskej provincii Britská Kolumbia musí súd v prípade nerozdelených súm nariadiť, aby 50 % nerozdelených súm pripadlo neziskovej organizácii Law Foundation of British Columbia, ktorá podporuje projekty týkajúce sa prístupu k spravodlivosti.

11. PODÁVANIE CEZHraničNÝCH ŽALôB V ZASTÚPENÍ

11.1. Oprávnené subjekty podávajúce spoločné žaloby v zastúpení

V súlade so zásadou vzájomného uznávania by oprávnené subjekty vopred určené v danom členskom štáte na účely podávania cezhraničných žalôb v zastúpení mali mať možnosť podávať žaloby v iných členských štátoch (článok 6 ods. 1 a 3 RAD). Okrem toho môžu oprávnené subjekty z rôznych členských štátov spojiť svoje sily v rámci jednej žaloby v zastúpení (článok 6 ods. 2 RAD).

11.2. Medzinárodné súkromnoprávne predpisy uplatniteľné na žaloby v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov

So stále rastúcou internacionalizáciou tovaru a služieb má čoraz viac situácií hromadného poškodenia spotrebiteľov medzinárodný prvok. Môže to byť preto, že skupina dotknutých spotrebiteľov je rozptýlená v rôznych krajinách (napr. Dieselgate), že ujma sa prejavila na viacerých miestach atď.

EÚ stanovila komplexný rámec medzinárodného práva súkromného, ktorý zahŕňa najmä:

- Nariadenie č. 1215/2012 ("*Brusel 1a*") o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.
- Nariadenie 593/2008 ("*Rím 1*") o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky.
- Nariadenie 864/2007 ("*Rím 2*") o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky.

Pravidlá EÚ v oblasti medzinárodného práva súkromného však boli vypracované s ohľadom na individuálne konania a vychádzajú z modelu súdnych sporov "jeden na jedného". Preto ich uplatňovanie vyvoláva mnoho otázok v súvislosti s hromadnými nárokmi, ktoré sú polycentrické a môžu zahŕňať tisíce strán nachádzajúce sa vo viacerých krajinách.

Smernica o žalobách v zastúpení nemá vplyv na existujúci rámec medzinárodného práva súkromného. To znamená, že v súčasnosti neexistujú žiadne osobitné pravidlá medzinárodného práva súkromného vzťahujúce sa na cezhraničné hromadné žaloby.⁴ Oprávnené subjekty sa tak musia naďalej spoliehať na nariadenie Brusel 1a, aby určili príslušnú jurisdikciu, pred ktorou sa ich žaloba musí podať.

Súdny dvor EÚ a uplatňovanie pravidiel EÚ v oblasti medzinárodného práva súkromného pri kolektívnych žalobách

Súdny dvor Európskej únie vo viacerých rozhodnutiach poskytol určité usmernenie o uplatňovaní medzinárodných pravidiel EÚ v oblasti súkromného práva v kontexte kolektívnych žalôb. Napríklad v rozhodnutí C-343/19 z 9. júla 2020 Súdny dvor EÚ vyložil čl. 7 ods. 2 nariadenia Brusel 1a v kontexte sporu Dieselgate a umožnil spotrebiteľom poškodeným kauzou Volkswagen Dieselgate podať žalobu pred súdnou právomocou krajiny ich bydliska.

⁴ pozri tiež vec 167/00 VKI/Henkel, 1. októbra 2002 (ECLI:EU:C:2002:555).

12. ĎALŠIE ZDROJE A ODKAZY

- [Smernica o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov](#)
- [Balík Nová dohoda pre spotrebiteľov](#)
- [Brífing Európskeho parlamentu o prijatí smernice o žalobách v zastúpení \(2020\)](#)
- [Správa o uplatňovaní mechanizmov kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu v členských štátoch \(2018\)](#)
- [Štúdia o stave kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu v EÚ v kontexte vykonávania odporúčania Komisie \(2017\)](#)
- [Štúdia o kolektívnom odškodnení v členských štátoch Európskej únie \(2018\)](#)
- [Odporúčanie Komisie o kolektívnom odškodnení a jeho vykonávaní \(2013\)](#)
- [Fórum pre presadzovanie práv spotrebiteľov \(CoJEF\)](#)
- Podkladové dokumenty, diskusné dokumenty a správy, ktoré pripravili útvary Európskej komisie v súvislosti so [seminárom o smernici o žalobách v zastúpení](#), ktorý sa konal v novembri 2021.

This document has been produced under a service contract with the European Commission. The content of it represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.